

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1931 kl. 1 e. m.

Sammansatt stats- och bankoutskotts utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprättande av ett institut för högespänningsforskning.

I en till riksdagen avlåten, den 30 januari 1931 dagtecknad proposition, nr 64, angående upprättande av ett institut för högespänningsforskning, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att vid universitetet i Uppsala må — i huvudsaklig överensstämmelse med bestämmelserna i ett i nämnda statsrådsprotokoll återgivet, den 3 maj 1918 dagtecknat gåvobrev av ingenjören B. John F. Andersson och hans hustru ävensom med vad departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt — upprättas ett institut för högespänningsforskning,

dels medgiva, att, med iakttagande av de i ovanberörda donationsbrev angivna villkor och bestämmelser, må från och med den 1 juli 1932 vid universitetet i Uppsala inrättas en professur i elektricitetslära benämnd »B. John F. och Svea Anderssons professur i elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar»,

dels föreskriva, att innehavaren av nämnda professur skall vara skyldig såväl att i tillämpliga delar underkasta sig de för universitetsprofessorer i allmänhet för åtnjutande av nu gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna som ock att vid den ålder, då annan universitetsprofessor är skyldig avgå från sin tjänst, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande övriga universitetsprofessorer, frånträda sin ifrågavarande professur,

dels bestämma, att innehavaren av den sålunda föreslagna professuren skall från allmänna indragningsstaten åtnjuta en avlöning av 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte efter fem års tjänstgöring ett ålderstillägg å lönen å 1,000 kronor, ävensom varda i pensionshänseende likställd med ordinarie universitetsprofessor och följ-

aktligen vara underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension,

dels medgiva, att den innehavaren av den föreslagna professuren tillkommande pensionen må utgå av statsmedel,

dels ock till lån till universitetet i Uppsala för uppförande, inredning och utrustning — allt i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet föredragna ritningar och kostnadsberäkningar — av lokaler för institutet för högspänningsforskning å riksstaten för budgetåret 1931/1932 bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» anvisa ett reservationsanslag av 425,000 kronor att utgå av lånemedel;

allt under förutsättning att, så snart ske kan, de genom ovanberörda donationsbrev den 3 maj 1918 till universitetet i Uppsala överlämnade medlen användas ej mindre till återbetalning av nyssnämnda lån än även till bestridande av avlöning för innehavaren av den föreslagna professuren ävensom övriga med institutets verksamhet förenade kostnader.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, i vad densamma icke avser pensions- och indragningsstaterna, och i övrigt till bankoutskottet, har efter överenskommande mellan statsutskottet och bankoutskottet behandlats av sammansatt utskott.

Sedan åtskilliga år tillbaka hava inom vattenfallsstyrelsen bedrivits undersökningar rörande den atmosfäriska elektriciteten och därmed sammanhängande överspänningsfenomen å elektriska ledningar. Sedan år 1917 hava dessa undersökningar stått under ledning av docenten H. Norinder i Uppsala och utförts i en av denne grundad och ledd institution, förlagd till Älvkarleby kraftverks transformatorstation vid Husbyborg nära Uppsala. Undersökningarna hava här koncentrerats på utrönandet av möjligheterna att mäta de överspänningsfenomen på kraftledningar, vilka inträffa i samband med åskväder och vilka kunna orsaka svårartade skadegörelser och avbrott i den normala driften i ledningsnäten. Genom systematiskt studium av överspänningsfenomenen har man därjämte sökt bedöma, i vad mån effektiva skyddsåtgärder mot överspänningsarnas skadegörelser på ledningar och elektriska anläggningar äro möjliga. För detta ändamål har docenten Norinder konstruerat vissa instrument och utarbetat metoder, med vilkas tillhjälp hans institution lyckats att studera de elektriska fälten vid åskväder, deras inverkan på kraftledningarna och även lösa problemet att direkt från kraftledningarna registrera de överspänningar, vilka åstadkommas av blixten.

Frågan om ett fortsättande av här förevarande undersökningar kom på grund av i ämnet väckta motioner att bliva föremål för prövning av 1930 års riksdag. Riksdagen anförde därvid i sin skrivelse i ämnet, nr

157, att riksdagen kommit till den uppfattningen, att nämnda undersökningar vore av den art, betydelse och räckvidd, att de syntes böra fortsättas. Särskilt gynnsamma förutsättningar förefunnes även för att undersökningarna skulle kunna med framgång fullföljas, i det att den personal, som hittills vid institutionen planlagt och utfört de såsom banbrytande betecknade undersökningarna, även för framtiden torde stå till förfogande för det fortsatta arbetet. Då emellertid dessa undersökningar nu förts fram så långt, att området för desamma vidgats till att omfatta även spörsmål, som icke hade direkt sammanhang med vattenfallsstyrelsens verksamhet, ansåge sig vattenfallsstyrelsen icke utan vidare inom ramen av sin befogenhet äga rätt att i fortsättningen upprätthålla institutionen i fråga och bekosta undersökningarna. Ansåges det sålunda lämpligt, att dessa fortsattes, borde utredning verkställas, huru de för framtiden skulle ordnas och bekostas. Särskilt vore en sådan utredning erforderlig, om ifrågavarande undersökningar skulle utvidgas till att omfatta ej blott frågor, som vore av vikt för vattenfallsstyrelsens speciella verksamhet, utan även andra vetenskapliga och praktiska frågor inom högspänningsforskningen. Därjämte borde utredas, om dessa forskningar såsom hittills borde bedrivas i en självständig institution eller lämpligen kunde bedrivas i samband med arbetet vid universiteten eller tekniska högskolan, varav även frågan om förläggningen av ett eventuellt högspänningsinstitut vore beroende.

Den sålunda av riksdagen begärda utredningen har, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, utförts av särskilda för ändamålet tillkallade sakkunniga. De sakkunniga hava funnit inrättandet av ett institut för högspänningsforskning vara av synnerligen stor betydelse såväl ur forskningssynpunkt som med hänsyn till dess praktiskt ekonomiska verkningar.

De skäl, som från olika håll anförts till förmån för ett fortsättande och utvidgande av här ifrågavarande undersökningar, hade, framhåller departementschefen, synts honom övertygande, och han har därför uttalat sin anslutning till förslaget härom. Han har därvid särskilt erinrat om de — jämväl av de sakkunniga framhållna — praktiskt ekonomiska skäl, som talade för upprättande av ett institut för högspänningsforskning i Sverige. Landets beroende av vattenkraftens utnyttjande och dess i följd därav vitt utgrenade elektriska ledningsnät gjorde, att skadegörelsen genom åskslag i ledningsnäten bleve av stor ekonomisk betydelse. Det vore därför av vikt, att möjligheter bereddes för utprovning av mot åskslag och överspänningar i kraftledningsnäten och anläggningarna lämpliga skydd. Härför skulle ett institut av ifrågasatt slag vara särskilt skickat.

I fråga om institutets förläggning och inordnande i statsorganisationen hava de sakkunniga föreslagit, att institutet skulle förläggas till Uppsala och anknytas till Uppsala universitet. De skäl, som av de sakkunniga anförts för detta förslag, äro i korthet följande: I Uppsala kunde nödvändig anslutning erhållas till ett flertal för undersökningarna lämpliga högspän-

ningsledningar, vilka tillhörde vattenfallsstyrelsens ovanberörda anläggning. Vid sådan förläggning av institutet skulle dessutom de byggnader, instrument och anordningar, vilka tillhörde vattenfallsstyrelsens anläggning, lämpligen kunna överflyttas till institutet, varigenom en besparing kunde vinnas för staten. Befintligheten vid Uppsala universitet av institutioner, vilka arbetade på institutet angränsande forskningsområden, komme att befordra ett ömsesidigt utbyte av resultat och erfarenheter. Vidare skulle härigenom vinnas möjligheter för institutet att erhålla tillfälliga arbetskrafter med nödig utbildning genom anlitande av studerande vid universitet. Härtill komme det ur ekonomisk synpunkt mycket viktiga skälet, att ingenjören B. John F. Andersson i förutseende av ifrågavarande forskningsuppgifters stora betydelse redan år 1918 genom en donation till Uppsala universitet velat möjliggöra upprättandet av ett sådant institut som det nu ifrågasatta i samband med en professur i elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar.

I likhet med de sakkunniga har departementschefen funnit uppenbart, att det för det allmänna skulle innebära en avsevärd lättnad, om nyssberörda donation kunde övertaga kostnaderna för det föreslagna och av honom tillstyrkta institutet för högspänningsforskning. Denna lösning förutsatte givetvis, såsom jämväl de sakkunniga framhållit, att den för institutet nödvändiga professuren med tillhörande institution inrättades vid Uppsala universitet. I likhet med samtliga i ärendet hörda myndigheter, som yttrat sig i denna fråga, funne departementschefen sig böra biträda de sakkunnigas förslag jämväl i denna del. De närmare bestämmelser, som kunde bliva erforderliga för det ifrågasatta institutets framtida verksamhet, torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter vederbörandes hörande meddela. Departementschefen ansåge sig emellertid redan nu böra framhålla, att härvid i allt väsentligt torde kunna lända till efterrättelse ett av de sakkunniga framlagt förslag, som anslöte sig till av ingenjören Andersson i hans donationsbrev givna föreskrifter.

Departementschefen har härefter övergått till frågan om sättet för bestridande av de kostnader, som bleve förenade med upprättandet av det föreslagna institutet.

Enligt donationsbrevets bestämmelser skulle de för den däri omförmälda professuren jämte för institutionen donerade medel fonderas, tills dessa vuxit till ett sådant belopp, att, efter det en sjättedel av årsavkastningen lagts till kapitalet, medel finnes för inrättande och avlönande av professuren, för uppförande av lämplig laboratoriebyggnad med boställsvåning åt professorn, för inredning och utrustning av laboratoriet samt för beredande av erforderligt årsanslag för arbetena å detsamma. Enligt vad de sakkunniga meddelat, uppginge det nu tillgängliga kontanta kapitalet till cirka 200,000 kronor, vartill komme värdet av två icke försålda fastigheter i Stockholm. Då värdet av de senare uppskattats till 400,000 å 500,000

kronor, skulle fondens totala belopp för närvarande uppgå till cirka 600,000 à 700,000 kronor. Av vissa utav de sakkunniga gjorda provisoriska beräkningar framginge, att sistnämnda belopp ej vore tillräckligt för institutionens upprättande och drift men att universitetet om cirka tio år skulle vara i stånd att uteslutande med fondens medel driva institutet. Med hänsyn till de tungt vägande skäl, som anförts för ett fortsättande och utvidgande av de hittills med framgång bedrivna undersökningarna, funne departementschefen sig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag, att man ej skulle invänta den tidpunkt, då den Anderssonska donationen bleve i stånd att helt bekosta de med institutets uppförande och drift förenade kostnaderna, utan att redan nu åtgärder måtte vidtagas för att snarast möjliggöra ett förverkligande av planerna på ett högspänningsinstitut. De sakkunniga hade i sådant hänseende föreslagit, att nödiga personal- och driftkostnader skulle uppföras på allmänna indragningsstaten, varjämte för uppförande samt inredning och utrustning av institutionsbyggnaden ett engångsanslag skulle beviljas. Mot personal- och driftkostnadernas uppförande på allmänna indragningsstaten hade statskontoret — med hänsyn till att dylika medel endast skulle utgå under tiden, innan donationsmedlen kunde anlitas härför — icke haft något att erinra, och jämväl departementschefen har uttalat sin anslutning till detta förslag. Departementschefen har emellertid tillagt, att det endast vore det av statskontoret anförda skälet, som kommit honom att intaga denna ståndpunkt. Såsom riksdagen i annat sammanhang framhållit, hade en dylik anordning tidigare kommit till användning endast när det gällt att vid en statsinstitution binda en arbetskraft, som dokumenterat sig såsom utomordentligt skicklig på ett visst verksamhetsområde, vilket annars ej ansetts böra få särskild företrädare vid institutionen i fråga. Med hänsyn till de särskilda här föreliggande omständigheterna hade departementschefen emellertid ansett sig kunna ansluta sig till det framlagda förslaget.

Engångskostnaderna hade av de sakkunniga beräknats till 325,000 kronor i byggnadskostnader och 99,500 kronor för den experimentella utrustningen, alltså sammanlagt 424,500 kronor eller i avrundat tal 425,000 kronor. Statskontoret hade — med hänsyn till att det under nuvarande statsfinansiella förhållanden skulle vålla stora svårigheter att i budgeten bereda plats för ett så avsevärt anslagsbelopp — undersökt, huruvida det vore möjligt att på annat sätt än genom anslags beviljande förverkliga önskemålet att nu upprätta ett institut. I första hand hade därvid statskontoret ifrågasatt, om icke donationsmedlen skulle redan nu kunna i erforderlig utsträckning tagas i anspråk för institutets upprättande. Återstoden av donationsmedlen skulle i så fall förräntas, tills donationen vuxit till sådant belopp, att den årliga avkastningen därav lämnade tillgång till bestridande av utgifterna för institutets drivande. Därest ett dylikt förfarande ej skulle anses lämpligt, hade statskontoret ifrågasatt, huruvida icke det behövliga engångsbeloppet, 425,000 kronor, skulle kunna tillhandahållas universitetet i Uppsala såsom ett ränte-

fritt lån att sedermera, då donationen vuxit till erforderligt belopp, återbetalas till statsverket, i samband varmed avkastningen å de återstående donationsmedlen skulle tagas i anspråk för institutets drivande. Statskontorets sist omförmälda förslag hade tillstyrkts av de akademiska myndigheterna samt av riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret. Riksräkenskapsverket hade emellertid därvid ansett, att — därest ifrågavarande anslag anvisades att utgå av lånemedel — full förräntning borde föreskrivas, varvid Uppsala universitet för gäldande av räntekostnaderna kunde erhålla täckning genom särskilt anslag under verkliga utgifter. Emot detta riksräkenskapsverkets förslag hade fullmäktige i riksgäldskontoret i ett i ärendet avgivet förnyat utlåtande anfört, att ett dylikt arrangemang visserligen vore formellt och budgettekniskt riktigt, men att det saknade reell betydelse och därjämte skulle medföra en enligt fullmäktiges mening onödig omgång, i det att det anslag för ifrågavarande ändamål, som universitetet skulle äga utbekomma hos statskontoret, av universitetet skulle inbetalas till riksgäldskontoret, som i sin ordning hade att återbetala beloppet till statskontoret. Det av statskontoret i första hand angivna alternativet att redan nu i erforderlig utsträckning taga donationsmedlen i anspråk för institutets upprättande kunde departementschefen i likhet med drätselnämnden vid universitetet i Uppsala icke biträda. De kontanta medlen vore ännu icke tillräckliga här för, och det angivna alternativet förutsatte fördenskull en försäljning av de donerade fastigheterna. Men en dylik försäljning borde, för att bästa resultat skulle kunna påräknas, ske vid lägligt tillfälle och borde ej brådstörtas genom yttre omständigheter. Däremot har departementschefen anslutit sig till förslaget om att engångskostnaderna för institutionsbyggnadens uppförande, inredning och utrustning skulle bestridas med lånemedel. Härför talade främst, framhåller departementschefen, att det under nuvarande statsfinansiella förhållanden vore förenat med avsevärda svårigheter att på annat sätt å budgeten bereda plats för ett så betydande belopp som det, varom här vore fråga. Om det erforderliga beloppet utginge såsom ett lån till Uppsala universitet, underströkes vidare det förhållandet, att det här endast gällde en tillfällig försträckning i avvaktan på att donationen hunnit växa i erforderlig grad. I frågan om huruvida detta lån borde vara räntefritt eller ej hade olika uppfattning uttalats av riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret. Departementschefen har för sin del anslutit sig till fullmäktiges mening, att det väl vore formellt och budgettekniskt riktigt med ränteberäkning å lånet, men detta saknade reell betydelse och skulle därjämte medföra en onödig omgång. I anslutning till vad sålunda anförts har departementschefen föreslagit, att det erforderliga engångsanslaget måtte utgå av lånemedel under rubriken »Fonden för förslag till statsverket» i form af ett räntefritt lån till Uppsala universitet.

Engångskostnaderna hade, erinrar vidare departementschefen, beräknats till i avrundat tal 425,000 kronor, varav 325,000 kronor för själva bygg-

nadsarbetena. Mot dessa beräkningar hade han icke funnit något att erinra. Mot de framlagda ritningsförslagen hade byggnadsstyrelsen endast haft vissa smärre erinringar att göra; och departementschefen utginge ifrån att hänsyn komme att tagas härtill vid arbetenas utförande. I detta sammanhang har departementschefen slutligen erinrat, att vattenfallsstyrelsen i sitt i ärendet avgivna utlåtande under förutsättning av Kungl. Maj:ts medgivande förklarar sig villig att till det föreslagna institutet utan ersättning överlämna det åskelektriska laboratorium jämte tillhörande inventarier, som vattenfallsstyrelsen upprättat i Uppsala. Värdet härav för den nya institutionen hade av vattenfallsstyrelsen uppskattats till minst 70,000 kronor. Vattenfallsstyrelsens sålunda gjorda erbjudande vore givetvis en nödvändig förutsättning för att det föreslagna institutet skulle kunna komma till stånd. Det formella överlämnandet torde lämpligen böra ske i samband med att närmare föreskrifter meddelades rörande det nya institutets uppförande m. m.

Departementschefen erinrar härefter, att han tidigare tillstyrkt, att de för personal- och driftkostnaderna erforderliga beloppen tillsvidare skulle uppföras på allmänna indragningsstaten. Förutsättningen för att den Anderssonska donationen skulle få användas för här ifrågakvarande ändamål vore att vid universitetet i Uppsala inrättas en professur i elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar. Jämväl i övrigt funne departementschefen arbetet vid det planerade högspänningsinstitutet vara av den betydelse och den vetenskapliga läggning, att en professors ställning för institutets föreståndare vore synnerligen starkt motiverad. Då det här dessutom ur statsfinansiell synpunkt gällde ett mera tillfälligt arrangemang, i det att kostnaderna för professuren efter en beräknad tid av ett tiotal år skulle överflyttas från statsverket till donationen, tvekade departementschefen icke att ansluta sig till de sakkunnigas av samtliga myndigheter tillstyrkta förslag om inrättandet av en dylik professur.

Avlöningen för innehavaren av denna professur borde beräknas till samma belopp som för andra universitetsprofessorer eller 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte lönen efter 5 år skulle kunna höjas med 1,000 kronor. Härtill komme dyrtidstillägg enligt de för professorer gällande grunder.

I detta sammanhang har departementschefen erinrat, att den blivande professorn enligt bestämmelserna i donationsbrevet skulle vara berättigad till särskild bostad utöver lönen. Det syntes vara meningen, att bostad för professorn — vilken, enligt vad departementschefen under hand inhämtat, med nuvarande priser å byggnadsmarknaden, torde komma att draga en kostnad av i runt tal 70,000 kronor — skulle uppföras med donationens medel, när dessa därtill lämnade tillgång. Häremot torde enligt departementschefens mening intet vara att invända; departementschefen har emellertid framhållit, att den tidpunkt, då donationen kunde bestrida samtliga kostnader för institutet, härigenom något framflyttades.

Innehavaren av den föreslagna professuren torde i pensionshänseende böra likställas med ordinarie universitetsprofessorer och följaktligen vara underställd bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension. Såsom statskontoret framhållit, torde därjämte medgivande böra inhämtas av riksdagen, att pension till honom må utgå av statsmedel.

De sakkunniga hade, anför vidare departementschefen, i sitt utlåtande utförligt redogjort för den undervisningsskyldighet ävensom de vetenskapliga och praktiska arbetsuppgifter, som borde tillkomma innehavaren av den föreslagna professuren. De härför erforderliga föreskrifterna syntes, sedan vederbörande universitetsmyndigheter i samråd med tekniska högskolan, ingenjörsvetenskapsakademien och vattenfallsstyrelsen avgivit ett närmare preciserat förslag härutinnan, böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

I fråga om den tidpunkt, då den föreslagna professuren bör förverkligas, har departementschefen framhållit följande. Uppförandet och inredandet av det nya institutet torde med all sannolikhet komma att draga största delen av budgetåret 1931/1932 i anspråk. Vid sådant förhållande och då vidare, som bekant, tillsättandet av en professorsbefattning alltid droge någon tid i anspråk, funne departementschefen sig böra förorda, att medel för professuren bereddes först från och med den 1 juli 1932. Efter vad departementschefen inhämtat, komme vattenfallsstyrelsen även under budgetåret 1931/1932 att av för styrelsen tillgängliga medel hålla verksamheten vid den hittillsvarande institutionen igång i ungefär samma utsträckning som hittills. Departementschefen har vidare tillagt, att enligt hans uppfattning åtgärder för professurens tillsättande borde vidtagas redan under budgetåret 1931/1932, så att innehavaren av professuren kunde börja sin verksamhet med ingången av budgetåret 1932/1933.

Vad de övriga personal- och driftkostnaderna beträffade, hade dessa av de sakkunniga beräknats till dels avlöning åt en instrumentmakare i lönegraden B 10, dels ock ett driftanslag av 31,500 kronor. Statskontoret hade ifrågasatt, att instrumentmakarens avlöning skulle utgå från sistberörda anslagspost, vilken i så fall skulle ökas med motsvarande belopp. Beträffande denna anslagspost hade statskontoret vidare anför, att det ville synas statskontoret, som om någon avprutning kunde ske å en del av de sakkunniga för olika ändamål föreslagna beloppen. I anslutning till vad nyss anförts i fråga om tidpunkten för professurens inrättande, torde, framhåller departementschefen, ej heller här förevarande anslag behöva beräknas i riksstaten för budgetåret 1931/1932. Departementschefen saknade därför anledning att nu ingå på en närmare prövning av de föreslagna beloppen.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle driftkostnaderna, inberäknat begynnelselöner men oavsett ålderstillägg och dyrtidstillägg, uppgå till (12,000 + 4,000 + 31,500) 47,500 kronor. De årliga driftkostnaderna för vattenfallsstyrelsens nuvarande anläggning utgjorde cirka 30,000 kronor. De ökade kostnaderna för statsverket skulle vid ett bifall till det nu framlagda orga-

nisationsförslaget — under förutsättning att någon mera avsevärd minskning av de beräknade driftkostnaderna icke kunde ske — från och med budgetåret 1932/1933 uppgå till cirka 17,500 kronor.

Utskottets
yttrande.

Den förebragta utredningen, som närmast föranletts av en utav 1930 års riksdag gjord framställning, har enligt utskottets uppfattning på ett övertygande sätt klarlagt önskvärdheten ur såväl vetenskapliga som rent praktiskt-ekonomiska synpunkter av att de sedan åtskilliga år tillbaka inom vattenfallsstyrelsen bedrivna undersökningarna rörande den atmosfäriska elektriciteten och därmed sammanhängande överspänningsfenomen å elektriska ledningar böra fortsättas och jämväl i erforderlig utsträckning utvidgas.

Med hänsyn härtill finner utskottet sig böra uttala sin anslutning till det av Kungl. Maj:t nu framlagda, av samtliga sakkunniga myndigheter tillstyrkta förslaget om inrättande av dels ett institut för högspänningsforskning i Uppsala, dels ock i samband härmed en professur vid universitetet i Uppsala i elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar.

Även ur statsfinansiell synpunkt har utskottet funnit förslaget tillfredsställande, då, såsom närmare framgår av den föreliggande utredningen, kostnaderna för institutionens uppförande och drift ävensom för professorns avlöning efter en till ungefär tio år beräknad tid skola bestridas av en till Uppsala universitet överlämnad donation av ingenjören B. John F. Andersson och hans hustru.

Då Kungl. Maj:ts i ärendet framlagda förslag icke heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att vid universitetet i Uppsala må — i huvudsaklig överensstämmelse med bestämmelserna i ett i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 30 januari 1931 återgivet, den 3 maj 1918 dagtecknat gåvobrev av ingenjören B. John F. Andersson och hans hustru ävensom med vad föredragande departementschefen i samma statsrådsprotokoll tillstyrkt — upprättas ett institut för högspänningsforskning,

b) medgiva, att, med iakttagande av de i ovanberörda donationsbrev angivna villkor och bestämmelser, må från och med den 1 juli 1932 vid universitetet i Uppsala inrättas en professur i elektricitetslära benämnd »B. John F. och Svea Anderssons professur i elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar»,

c) föreskriva, att innehavaren av nämnda professur skall vara skyldig såväl att i tillämpliga delar underkasta sig de för universitetsprofessorer i allmänhet för åtnjutande av en gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestäm-

melserna som ock att vid den ålder, då annan universitetsprofessor är skyldig avgå från sin tjänst, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande övriga universitetsprofessorer, frånträda sin ifrågasvarande professur,

d) bestämma, att innehavaren av den sålunda föreslagna professuren skall från allmänna indragningsstaten åtnjuta en avlöning av 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte efter fem års tjänstgöring ett ålderstillägg å lönen å 1,000 kronor, ävensom varda i pensionshänseende likställd med ordinarie universitetsprofessor och följaktligen vara underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension,

e) medgiva, att den innehavaren av den föreslagna professuren tillkommande pensionen må utgå av statsmedel,

f) till lån till universitetet i Uppsala för uppförande, inredning och utrustning — allt i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet företedda ritningar och kostnadsberäkningar — av lokaler för institutet för högspänningsforskning å riksstaten för budgetåret 1931/1932 bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» anvisa ett reservationsanslag av 425,000 kronor att utgå av lånemedel;

allt under förutsättning att, så snart ske kan, de genom ovanberörda donationsbrev den 3 maj 1918 till universitetet i Uppsala överlämnade medlen användas ej mindre till återbetalning av nyssnämnda lån än även till bestridande av avlöning för innehavaren av den föreslagna professuren ävensom övriga med institutets verksamhet förenade kostnader.

Stockholm den 5 mars 1931.

På sammansatta stats- och bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: se under utskottets utlåtande nr 1.